

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Освітня програма “Політологія”
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність **052 Політологія**

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

Затверджено на засіданні
кафедри політології,
протокол № 07 від 07.12.2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Ідентичність української нації
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Викладач (-і)	Монолатій Іван Сергійович
Контактний телефон викладача	+380955826111
Е-mail викладача	ivan.monolatii@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	упродовж вивчення курсу згідно розкладу
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Ідентичності української нації» є вибірковою компонентою освітньої програми підготовки фахівців з політології за освітнім рівнем «бакалавр». Курс складається з двох змістовних модулів. Перший – присвячений вивченню місця етносу і (нації) в етнополітичній науці, предмету, структурі та основним поняттям етнічної та національної належності, аналізу сучасних підходів у дослідженні функціонування домодерних і модерних ідентичностей. Другий – сутності, структурі та функціям ідентичностей української нації з найдавніших часів до сьогодення, зокрема її етно- і націогенези, а також антропологічних, расових, етнопсихологічних (поведінкових) характеристик українців.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомити студентів із предметом і методами досліджень ідентичностей, з'ясувати сутність, основні підходи щодо визначення, структуру, функції та типологію ідентичностей українців у історико-етнічній ретроспективі. Метою викладання дисципліни також опанування студентами системного підходу щодо аналізу національної належності українців. Основними цілями вивчення дисципліни є опанування студентами понятійно-категоріального апарату, світового і українського досвіду наукового аналізу історичних, етнічних, лінгвістичних, мілітарних вимірів ідентичностей української нації – в умовах традиції національного державотворення, а також під час воєнно-політичних конфліктів на території сучасної України.</p>	
4. Компетентності	
<p>Інтегральна компетентність. ІК-1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.</p> <p>Загальні компетентності. ЗК-1. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК-7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності СК-3. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах. СК-5. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.</p>	
5. Результати навчання	

<p>PH01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності. PH08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично- дослідницький апарат сучасної політичної науки. PH09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки. PH010. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.</p>			
6. Організація навчання курсу			
Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		16	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18	
самостійна робота		56	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
четвертий	Політологія	другий	вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
		кількість годин	
<i>Тема</i>		Лекції	Семінарські заняття
			Самостійна робота
Тема 1. Ідентичності в сучасній етнополітології (етнічна, національна, лінгвістична, мілітарна). «Національна належність» в теоріях демократії.		2	2
Тема 2. Домодерна ідентичність українців. Етногенеза українського народу.		2	2
Тема 3. Модерна ідентичність українців. Націогенеза українського народу.		2	2
Тема 4. Антропологічні та расові варіанти етнічної території українського народу.		2	4
Тема 5. Етнопсихологічні характеристики українців. Український персоналізм і окциденталізм.		2	2
Тема 6. Мілітарні ідентичності українців.		2	2
Тема 7. Лінгвістичні ідентичності та етнонаціоналізми українців.		2	2
Тема 8. Ідентичність українців у незалежній Україні (1991-2021). Війни ідентичностей у російсько-українській війні (від 2014 р.).		2	2
<p><i>Перелік питань для обговорення на лекції та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання визначені робочою навчальною програмою навчальної дисципліни та розміщені в системі дистанційного навчання.</i></p>			
7. Система оцінювання курсу			
Загальна система оцінювання курсу	Структура розподілу балів передбачає: 1) відповіді на семінарських заняттях – 30 балів;		

	<p>2) самостійна робота – 10 балів;</p> <p>3) виконання індивідуального завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політологічного характеру – 10 балів (з них 5 балів – за проект, 5 балів – за представлення).</p> <p>4) написання залікової роботи – 50 балів.</p> <p>Загальна кількість – 100 балів.</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Виконання письмової роботи передбачає:</p> <p>1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль;</p> <p>2) написання письмової роботи передбачає виконання здобувачами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – виявлення розуміння сутності понять і термінів – 3 бали; – вміння структурувати основні принципи та методи дослідження – 4 бали; – знання теоретичних засад, завдань, методів – 3 бали; <p>Загальна кількість – 10 балів.</p>
Семінарські заняття	<p>На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки.</p> <p>Робота на семінарських заняттях оцінюється в діапазоні від 2 до 5 балів. При переведенні в бали в сумі можна набрати 30 балів. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.</p>
Підсумковий контроль	<p>Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни. Належне виконання:</p> <p>1) змісту питань планів семінарських занять. Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на семінарські питання. Візуалізована презентація на семінарське питання не повинна перевищувати 20 слайдів. Однак слід пам'ятати, що візуалізована презентація тільки доповнює підготовлену основну відповідь студента (-ки).</p> <p>2) індивідуальної роботи.</p> <p>Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю (залік) в січні за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 26 і більше балів.</p>
8. Політика курсу	

- *Політика щодо дедлайнів та перескладання.* Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- *Політика щодо академічної доброчесності.* Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час заліку заборонене (в т.ч. із використанням мобільних 4 пристроїв).
- *Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними. Можливе зарахування результатів неформальної освіти у відповідності з Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

9. Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>

Основна

1. Бочковський О. І. Вступ до націології // *Ольгерд Іполит Бочковський. Вибрані праці та документи.* Том II. Київ: Дух і Літера, 2018. С. 603-939.
2. Винницький М. *Український майдан, російська війна. Хроніка та аналіз Революції Гідності.* Пер. з англ. Р. Клочка. Львів: ВСЛ, 2021. 560 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Vynnytskyi_Mykhailo/Ukrainskyi_Maidan_rosiiska_viina_Khronika_ta_analiz_Revoliutsii_Hidnosti/
3. Грицак Я. *Нарис історії України. формування модерної нації XIX – XX століття.* Київ: Yakaboo Publishing, 2022. 656 с.
4. Гібернау М. *Ідентичність націй.* Пер. з англ. П. Таращук. Київ: Темпора, 2012. 304 с.
5. Донскіс Л. *Збентежена ідентичність і сучасний світ.* Пер. з англ. О. Буценка. Київ: Факт, 2010. 311 с.
6. Монолатій І. *Етнопериферійність. Участь суб'єктів західноукраїнської етнополітичної сфери в міжетнічній взаємодії, міждержавних конфліктах і культурі пам'яти.* Дрогобич: Посвіт, 2022. 576 с.
<https://www.historians.in.ua/index.php/en/novi-knizhki/2927-ivan-monolatiy-zakhidnoukrajinska-etnopolitichna-sfera-pro-et-contra>
7. Плохій С. *Походження слов'янських націй. Домодерні ідентичності в Україні, Росії та Білорусі.* Пер. з англ. Вид. 3-тє. Київ: Критика, 2017 456 с.
8. Плохій С. *Російсько-українська війна: повернення історії.* Пер. з англ. М. Ларченка. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2023. 400 с.
9. Сегеда С. *Антропологія: підручн.* Київ: Либідь, 2009. 424 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Seheda_Serhii/Antropolohiia/

10. Сміт Е. Д. *Національна ідентичність*. Пер. з англ. П. Таращук. Київ: Основи, 1994. 223 с.
11. Терещенко Ю. *Довге ХІХ століття. Спротив асиміляції*. Київ: Темпора, 2022. 840 с.
12. Шевченко І. *Україна між Сходом і Заходом. Нариси з історії культури до початку 18 століття*. 2-ге вид., випр. і доп. Пер. з англ. М. Габлевич. Львів: УКУ, 2014. ХХІІІ+288 с.
13. Фукуяма Ф. *Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості*. Пер. з англ. Т. Сахно. 3-тє вид. Київ: Наш формат, 2022. 186 с.
<https://krytyka.com/ua/reviews/identychnist-potreba-hidnosti-i-polityka-skryvdzhenosti>

Допоміжна

1. Брайчевський М. Ю. *Походження Русі*. Київ: Наукова думка, 1968. 224 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Braichevskiy_Mykhailo/Pokhodzhennia_Rusi/
2. Вовк Ф. *Студії з української етнографії та антропології*. Наукова редакція. Харків: Видавець Савчук О. О., 2015. 464 с.
3. Єндик Р. *Вступ до расової будови України*. Мюнхен: НТШ, 1949. 437 с.
4. Кульчицький О. *Український персоналізм. Філософська й етнопсихологічна синтеза*. Мюнхен – Париж, 1985. 192 с.
5. Петров В. *Походження українського народу*. Київ: Фенікс, 1992. 192 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Petrov/Pokhodzhennia_ukrainskoho_narodu_vyd_1992/
6. Пріцак О. *Походження Русі. Стародавні скандинавські джерела (крім ісландських саг)*. Том І. Пер. з англ. Київ: Обереги, 1997. 1083 с.
7. Яковенко Н. *Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України*. Вид. 3-тє. Київ: Критика, 2006. 584 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Yakovenko_Natalia/Narys_istorii_serednovichnoi_ta_rannom_odernoi_Ukrainy/
8. Янів В. *Психологічні основи окциденталізму*. Мюнхен: УВУ, 1996. 204 с.
9. Plokhy S. *The Gate of Europe. A History of Ukraine*. London: Penguin Books, 2015.
10. Plokhy S. *The Russo-Ukrainian War*. London: Penguin Books, 2023.

Інформаційні ресурси

Лекції (вип. 1-3) проф. Ярослава Грицака:
https://www.youtube.com/watch?v=jeF_L_Qxdl4
<https://www.youtube.com/watch?v=tCFxz7AUb7o>
<https://www.youtube.com/watch?v=I-TKtW-pnpM>

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
<https://d-learn.pnu.edu.ua/>